

Dosarul nr. 2ra-1099/2021

prima instanță: Judecătoria Edineț, sediul Central (jud. E. Pșenița)

instanța de apel: Curtea de Apel Bălți (jud. S. Procopciuc, N. Chircu, E. Grumeza)

ÎNCHEIERE

14 iulie 2021

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al
Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele completului, judecătorul
judecătorii

Svetlana Filincova
Galina Stratulat
Iurie Bejenaru

examinând chestiunea privind admisibilitatea recursului declarat de Veaceslav Bogdan,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Veaceslav Bogdan împotriva lui Constantin Bogdan, intervenient accesoriu Galina Morea cu privire la declararea nulității certificatului de moștenitor legal și încasarea contravalorii unui bun,

împotriva deciziei din 16 martie 2021 a Curții de Apel Bălți, prin care a fost respins apelul declarat de Veaceslav Bogdan și a fost menținută hotărârea din 15 decembrie 2020 a Judecătoriei Edineț, sediul central, prin care acțiunea a fost respinsă ca fiind neîntemeiată,

c o n s t a t ă:

La 12 august 2020 Veaceslav Bogdan a depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Constantin Bogdan cu privire la declararea nulității absolute a certificatului de moștenitor legal nr. 9063 din 18 septembrie 2007 eliberat lui Constantin Bogdan de către notarul Galina Morea asupra terenului agricol cu suprafața de 1,667 ha, număr cadastral xxxxx amplasat în extravilanul orașului Edineț, prețul normativ constituia 58642 de lei ce aparținea defunctei Bogdan Vasilisa în baza Titlului de autentificare a dreptului deținătorului de teren eliberat de Primăria orașului Edinet cu numărul cadastral xxxxxx la 12 ianuarie 2000.

În motivarea acțiunii, reclamantul a indicat că în familia părinților Bogdan Vasilisa și Bogdan Mihail au fost 4 frați: Bogdan Valeriu, născut la xxxxx, Bogdan Constantin, născut la xxxxx, Bogdan Veaceslav, născut la xxxx și Bogdan Anatolie, născut la xxxxx. Mama Bogdan Vasilisa, pe parcursul vieții, a lăsat testament la data de 16 martie 1993 cu numărul de înregistrare ½ -1517 fiului ei Bogdan Anatolie în privința bunului imobil amplasat pe xxxxx. Bogdan Vasilisa a decedat la 14 noiembrie 2002, iar la acel moment fratele său Bogdan Anatolie își ispășea

pedeapsa penală sub formă de privațiune de libertate în penitenciar de tip închis. La 30 aprilie 2015 a decedat și fratele Bogdan Valeriu, iar la 27 ianuarie 2016 a decedat fratele Bogdan Anatolie. De funeraliile fratelui Bogdan Anatolie s-a ocupat reclamantul personal, suportând cheltuieli pentru înmormântare, inclusiv și cheltuieli pentru mese de pomenire după obiceiul local. După decesul fratelui Bogdan Anatolie, la 14 martie 2016 a depus declarație la sediul notarului public Luca Petru, prin care a declarat că acceptă succesiunea rămasă după decesul mamei Bogdan Vasilisa, decedată la 14 noiembrie 2002, solicitând deschiderea procedurii succesoriale asupra patrimoniului succesoral constituit din casa de locuit cu terenul aferent și terenul agricol.

La 14 martie 2016 Notarul public Luca Petru a eliberat certificat de calitate de moștenitor prin care se atestă că, Bogdan Veaceslav are calitate de moștenitor al averii cet. Bogdan Vasilisa, decedată la 14 noiembrie 2002. La 21 martie 2016 fratele Bogdan Constantin a depus declarație prin care a declarat că acceptă succesiunea rămasă după decesul mamei Bogdan Vasilisa și a solicitat deschiderea procedurii succesoriale asupra patrimoniului constituit din casa de locuit cu terenul aferent. Prin aceeași declarație a declarat că moștenitor legal mai este fratele Bogdan Veaceslav. În cadrul acumulării actelor ce atestă proprietatea asupra bunurilor ce au aparținut mamei, a aflat că fratele Bogdan Constantin a primit la 18 septembrie 2007 certificat de moștenitor legal eliberat de către notarul privat Morea Galina asupra terenului agricol cu suprafața de 1,667 ha, număr cadastral xxxxx amplasat în extravilanul orașului Edineț, prețul normativ constituia 58642 de lei ce aparținea defunctei Bogdan Vasilisa în baza Titlului de autentificare a dreptului deținătorului de teren eliberat de Primăria orașului Edineț cu numărul cadastral xxxxx la 12 ianuarie 2000. Totodată a aflat că, terenul agricol cu număr cadastral xxxxx, cu suprafața de 1,667 ha, amplasat în extravilanul orașului Edineț a fost vândut de către pârât lui Purcăreanu Eduard.

A susținut reclamantul că, la 27 martie 2018 s-a adresat cu plângere la organele de drept și prin răspunsul din 12 aprilie 2018 a fost informat despre rezultatul precăutării cu recomandarea de adresare în mod civil pentru anularea certificatului de moștenitor legal din 18 august 2007. Ulterior, la 14 august 2018 de către IP Edineț a fost pornită urmărirea penală pe cauza penală nr.2018140321 pe semnele componente de infracțiune prevăzute de art. 352¹ Codul penal „Falsul în declarații” pornit în baza plângerii lui Bogdan Veaceslav.

Prin ordonanța de încetare a urmăririi penale din 14 septembrie 2018 a fost încetată urmărirea penală pe cauza penală nr. 2018140321 pornită pe semnele componente de infracțiuni prevăzute de 352¹ alin. (1) Cod penal „Falsul în declarații” în privința lui Bogdan Constantin pe motiv că există alte circumstanțe prevăzute de lege care condiționează excluderea urmăririi penale.

Astfel, la eliberarea certificatului de moștenitor legal cu nr. 9063 din 18 septembrie 2007 lui Bogdan Constantin nu a fost stabilit cercul de persoane care au dreptul la succesiune și la rezerva succesorală, nu a fost verificat faptul existenței testamentului.

A considerat reclamantul că, certificatul de moștenitor legal cu nr. 9063 din 18 septembrie 2007 a fost eliberat cu încălcarea prevederilor Legii nr.1453 din 08 noiembrie 2002 cu privire la notariat, or, respectivul act juridic contravine normelor

imperative în acest sens și este lovit de nulitate absolută, și urmează a fi anulat integral.

La 12 octombrie 2020, reclamantul Bogdan Veaceslav a înaintat o cerere de concretizare a pretențiilor prin care a solicitat: declararea nulității absolute a certificatului de moștenitor legal nr. 9063 din 18 septembrie 2007 eliberat lui Bogdan Constantin de către notarul Galina Morea asupra terenului agricol cu suprafața de 1,667 ha, număr cadastral xxxxx, amplasat în extravilanul or. Edineț, la prețul de 58.642 de lei ce aparținea defunctei Bogdan Vasilisa în baza Titlului de autentificare a dreptului deținătorului de teren eliberat de Primăria orașului Edinet cu nr. cadastral xxxxx la 12 ianuarie 2000, precum și repararea prejudiciului cauzat în mărime de 29.321 de lei ce constituie contravaloarea a ½ din terenului agricol cu S=1, 667 ha , nr. cadastral xxxxx amplasat în extravilanul orașului Edineț.

A considerat reclamantul că, certificatul de moștenitor legal cu nr.9063 din 18 septembrie 2007 eliberat pe numele pârâtului Bogdan Constantin este unul lovit de nulitate absolută, deoarece contravine normelor imperative cât și ordinii publice și bunelor moravuri. Decesul mamei Bogdan Vasilisa a survenit la 14 noiembrie 2002, la acel moment era în vigoare Codul civil în redacția din 26 decembrie 1964.

La momentul eliberării de către notarul privat Morea Galina a certificatului de moștenitor legal cu nr.9063 din 18 septembrie 2007 pe numele lui Bogdan Constantin, era în vigoare Codul civil în redacția din 06 iunie 2002 (în vigoare la 01.01.2003). Astfel, deschiderea procedurii succesoriale și eliberarea certificatului de moștenitor legal cu nr.9063 din 18 septembrie 2007, contravin prevederilor Legii nr.1453 din 08 noiembrie 2002 cu privire la notariat în vigoare la acel moment.

Astfel, notarul a deschis procedura succesorală și a eliberat certificatul de moștenitor legal la cererea succesoriului Bogdan Constantin cu încălcarea prevederilor legale, deoarece, ultimul s-a adresat cu cerere privind deschiderea succesiunii la 18 septembrie 2007 peste termenul acordat de lege, după aproximativ 5 ani după decesul mamei Bogdan Vasilisa survenit la 14 noiembrie 2002.

Prin încheierea Judecătoriei Edineț, sediul central din 16 octombrie 2020 în proces a fost antrenat în calitate de intervenient accesoriu alături de pârât, Eduard Pucăreanu, căruia Constantin Bogdan i-a înstrăinat terenul agricol din litigiu (f.d.91-92).

Prin hotărârea din 15 decembrie 2020 a Judecătoriei Edineț, sediul central acțiunea depusă de Veaceslav Bogdan a fost respinsă ca neîntemeiată.

La 13 ianuarie 2021 Veaceslav Bogdan a declarat apel împotriva hotărârii primei instanțe, solicitând admiterea apelului, casarea hotărârii primei instanțe cu emiterea unei noi hotărâri de admitere integrală a acțiunii.

Prin decizia din 16 martie 2021 a Curții de Apel Bălți a fost respins apelul declarat de Veaceslav Bogdan și a fost menținută hotărârea primei instanțe.

Pentru a decide astfel, instanța de apel s-a bazat pe prevederile art. 217 alin. (1), 220 alin. (1), 581, 1499, 1500 alin. (1), 1516 Codul civil, în redacția pînă la 01 martie 2019 și a concluzionat că apelantul/reclamant Veaceslav Bogdan după decesul mamei sale - Vasilisa Bogdan nu a depus o declarație la notarul de acceptare a succesiunii în termen de 6 luni, nu a intrat în posesia patrimoniului succesoral format din terenul agricol cu suprafața de 1,667 ha, nr.cadastral xxxxx, amplasat în

extravilanul orașului Edineț și invocând vocația succesorală nici nu a solicitat prelungirea termenului de acceptare a succesiunii sau repunerea în acest termen.

Prin urmare, în cazul în care apelantul nu a pretins nici într-un mod la averea succesorală rămasă după decesul mamei sale în termen de 6 luni, și nici nu a solicitat prelungirea termenului de acceptare a succesiunii, instanța de apel a considerat că ultimul a pierdut vocația succesorală.

Astfel, în cazul în care apelantul a pierdut vocația succesorală, Colegiul civil al instanței de apel a considerat că ultimul solicitând declararea nulității certificatului de moștenitor legal, urma să confirme interesul său primar, personal, născut, actual, direct și legitim în acest sens, or, aceasta este o condiție obligatorie de exercitare a acțiunii civile în folosul practic urmărit de către titularul acțiunii civile.

Respectiv, cercetarea existenței interesului trebuie să pornească de la obiectul cererii de chemare în judecată, iar îndeplinirea acestei condiții va trebui să se raporteze la finalitatea ipotezei admiterii acestei cereri, având în vedere și natura dreptului reclamantului în legătură cu obiectul actului juridic a cărei nulitate se cere.

Prin urmare, în cazul în care apelantul-reclamant nu a confirmat interesul său primar și nici nu a adus argumente plauzibile care ar servi temei de a declara nul certificatul de moștenitor legal, instanța de apel a conchis că instanța de fond just a ajuns la concluzia de a respinge pretenția privind declararea nulității absolute a certificatului de moștenitor legal nr. 9063 din 18 septembrie 2007 eliberat lui Constantin Bogdan de către notarul Galina Morea asupra terenului agricol cu suprafața de 1,667 ha, nr.cadastral xxxxx, amplasat în extravilanul or. Edineț.

Totodată, instanța de apel a concluzionat că, în cazul în care cerința înaintată de reclamant privind declararea nulității absolute a certificatului de moștenitor legal nr. 9063 din 18 septembrie 2007 eliberat lui Constantin Bogdan de către notarul Galina Morea asupra terenului agricol cu suprafața de 1,667 ha, nr. cadastral xxxxx, amplasat în extravilanul orașului Edineț a fost respinsă, intimatul Constantin Bogdan nu are obligația de a restitui $\frac{1}{2}$ din prețul normativ a terenului agricol, or la caz, Colegiul conchide că achitarea contravalorii terenului agricol survine doar în rezultatul declarării nule a certificatului de moștenitor legal.

La 12 mai 2021, prin intermediul oficiului poștal, Veaceslav Bogdan a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe cu pronunțarea unei noi hotărâri de admitere integrală a acțiunii.

În motivarea recursului, Veaceslav Bogdan a indicat că, nu este de acord cu decizia instanței de apel, deoarece instanța de apel nu a verificat și nu a examinat apelul în corespundere cu art. 373 Codul de Procedură civilă și nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel.

La caz, instanțele de judecată nu au dat o apreciere cadrului normativ pertinent care stipulează că notarul urma să refuze în deschiderea dosarului succesoral, deoarece notarul a deschis procedura succesorală și a eliberat certificatul de moștenitor legal la cererea succesoralului Constantin Bogdan contrar art. 581 din Codul civil și art. 58 lit. b) din Legea nr. 1453 din 08 noiembrie 2002 cu privire la notariat, or, ultimul s-a adresat cu cerere privind deschiderea succesiunii la 18 septembrie 2007 peste termenul acordat de lege după aproximativ 5 ani de la decesul mamei Vasilisa Bogdan.

La caz, prima instanță a constatat că intimatul Constantin Bogdan cunoștea la data de 18 septembrie 2007 despre existența testamentului din data de 16 martie 1993 cu numărul de înregistrare ½ -1517 lăsat de Vasilisa Bogdan și a tăinuit despre existența altor moștenitori testamentari.

În acest sens, instanța de apel nu s-a pronunțat pe acest motiv declarat în apel, or, la caz nu obiectul testamentului are importanță, dar faptul că din testament rezultă existența altor moștenitori la averea defunctei Vasilisa Bogdan inclusiv și la terenul agricol cu suprafața de 1,667 ha, nr. cadastral xxxxx, amplasat în extravilanul orașului Edineț ce a aparținut Vasilisei Bogdan.

A susținut că, atât instanța de apel, cât și prima instanță eronat au concluzionat că apelantul a pierdut vocația succesorală. În acest sens, instanțele ierarhic inferioare nu au stabilit faptul că prin decizie notarul Petru Luca ar fi refuzat în deschiderea procedurii succesoriale în cazul dacă declarația de acceptare a succesiunii a fost depusă după expirarea termenului stabilit de legislație.

La fel, a susținut că instanțele de judecată nu au constatat că notarul a refuzat în deschiderea procedurii succesoriale, iar prin cererea din 14 martie 2016 a solicitat eliberarea certificatului de moștenitor legal asupra întregii averi după decesul mamei, inclusiv și în privința imobilului format din gospodăria amplasată pe str. Pescarilor, 17.

Totodată a susținut că instanțele de judecată au aplicat legea care nu trebuia să fie aplicată, or instanțele de judecată au făcut trimitere la prevederile Codului civil din redacția Legii din 06 iunie 2002, care reglementează succesiune, pe când decesul mamei sale a survenit la 14 noiembrie 2002, iar la acel moment era în vigoare Codul civil în redacția anului 1964.

Prin notificarea din 09 iunie 2021, Curtea Supremă de Justiție în conformitate cu art. 439 alin. (2) CPC a expediat intimatului și intervenienților copia recursului și i-a înștiințat despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii acestuia.

La 30 iunie 2021 Constantin Bogdan a depus referință, prin care a solicitat respingerea recursului declarat de Veaceslav Bogdan cu menținerea deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Materialele dosarului atestă că decizia Curții de Apel Bălți din 16 martie 2021 a fost recepționată de recurentul Veaceslav Bogdan la 19 aprilie 2021.

Astfel, recursul declarat la 12 mai 2021 de către Veaceslav Bogdan este depus în termenul prevăzut de lege.

Examinând temeiurile recursului, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul este inadmisibil din considerentele ce urmează.

În conformitate cu art. 432 alin. (1) CPC, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Alineatele (2) și (3) ale aceluiași articol prevăd exhaustiv cazurile în care se consideră că normele de drept material sau de drept procedural au fost încălcate sau

aplicate eronat, iar alin. (4) stabilește că săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Conform prevederilor art. 433 lit. a) CPC, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) CPC.

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul declarat de Veaceslav Bogdan nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) CPC.

Prin urmare, argumentele recursului nu indică la încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural de către instanța de apel, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei recurate.

Or, recursul exercitat conform secțiunii a II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia în fapt.

În acest context, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reiterează și faptul că procedura admisibilității constă în verificarea faptului dacă motivele invocate în recurs se încadrează în cele prevăzute în art. 432 alin. (2), (3) și (4) CPC.

Astfel, în sensul dat, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a relevat în jurisprudența sa constantă, rezultând din prevederile art. 6 § 1 al Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, că nu se impune motivarea în detaliu a unei decizii prin care o instanță de recurs, întemeindu-se pe dispoziții legale specifice, respinge recursul declarat împotriva sentinței pronunțate de o instanță inferioară, ca fiind lipsit de șanse de succes (cauza Rebai și alții contra Franței, Comisia Europeană a Drepturilor Omului, 25 februarie 1995, nr.26561/1995).

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ține să menționeze că potrivit jurisprudenței CEDO, recursul trebuie să fie efectiv, adică să fie capabil să ofere îndreptarea situației prezentate în cerere, la fel recursul trebuie să posede puterea de a îndrepta în mod direct starea de lucruri (cauza Asito vs Republica Moldova, 10 iulie 2010, Meyer vs Germania, 22 martie 2016), însă motivele recursului, invocate în speță sunt similare celor susținute în cadrul judecării cauzei, care au fost apreciate corespunzător.

Astfel, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a considera recursul declarat de Veaceslav Bogdan, ca inadmisibil.

În conformitate cu art. 270, 431 alin. (2), 433 lit. a) și 440 alin. (1) Codul de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e:

Recursul declarat de Veaceslav Bogdan se consideră inadmisibil.
Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Svetlana Filincova

Judecătorii

Galina Stratulat

Iurie Bejenaru